

NSPRV

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE

Novi Sad, Trg Slobode 3 tel/faks: 021/6616-886, 025/420-093, 023/515-757
e-mail: sindiso@sbb.rs, nsprv@open.telekom.rs, nsprv.zr@open.telekom.rs

SVAKOM DETETU NASTAVNIK

Potreba za nastavnicima u svetu od 2015 – 2030. godine

Prema novim projekcijama Instituta za statistiku pri UNESCO, analize ukazuju na nedostatak nastavnika, te da će se on nastaviti i u narednim decenijama ukoliko se sadašnji trendovi ne prekinu. Ukupno, nedostajaće još 3,3 miliona nastavnika u osnovnim i 5,1 miliona nastavnika u nižim razredima srednjih škola do 2030. koji bi trebalo da obezbede učenicima osnovno obrazovanje.

MILIONI NASTAVNIKA NEDOSTAJU NA NIVOU OSNOVNIH ŠKOLA

Potrebno je još dodatnih 1,6 miliona nastavnika u učionicama da bi se dostigao univerzalno osnovno obrazovanje (UOO) do 2015, a ovaj broj će se povećavati do 3,3 miliona prema novim projekcijama koje je sproveo Institut za statistiku pri UNESCO (UIS) da bi se bolje informisali o planiranju i politikama na svetskom nivou. Ove činjenice će biti analizirane u Svetskom izveštaju o monitoringu EFA za 2013/2014. godinu koji je istražio politike i finansijske resurse potrebne da bi se suočili sa nedostatkom nastavnika.

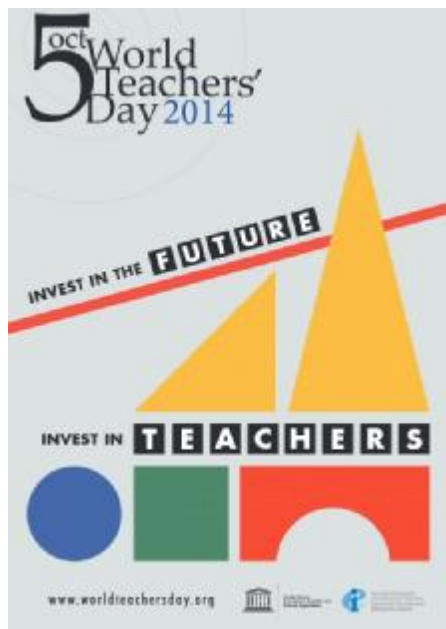
Nastavnici igraju ključnu ulogu u obezbeđivanju ciljeva za učenike u okviru obrazovnog sistema. Dok njihova sposobnost da pozitivno oblikuju iskustvo zavisi od brojnih faktora, prvi korak prema dobrim rezultatima učenja je da obezbedi da postoji dovoljno nastavnika u učionicama. To je svrha ovih projekcija UIS; da naznači šta se neće desiti ako vlade ne budu ostvarile da se obezbedi svakom detetu osnovno obrazovanje.

TABELA BROJ 1: BROJ NASTAVNIKA KOJE JE JOŠ POTREBNO ZAPOSлити ZA DOSTIZANJE UOO

region	broj nastavnika u OO u 2011 u hiljadama	do 2015	do 2020	do 2025	do 2030
ARAPSKÉ DRŽAVE	1.931	213	345	399	454
CENTRALNA I ISTOČNA EVROPA	1.127	84	170	166	111
CENTRALNA AZIJA	340	26	68	64	45
ISTOČNA AZIJA I PACIFIK	10.378	57	52	65	90
LATINSKA AMERIKA I KARIBI	3.102	36	26	34	38
SEVERNA AMERIKA I ZAPADNA EVROPA	3.801	128	237	256	302
JUŽNA I ZAPADNA AZIJA	5.000	130	187	187	196
PODSAHARSKA AFRIKA	3.190	902	1.295	1.716	2.100
ukupno svet:	28.869	1.576	2.380	2.887	3.336

Beleška: Ove činjenice ne uključuju potrebe za nastavnicima čija su radna mesta postojeća. Izvor: Kalkulacije zasnovane na bazi podataka Instituta za statistiku pri UNESCO

Ove zabrinjavajuće brojke o velikom deficitu stručnih nastavnika otežavaju realizaciju univerzalnog obrazovanja za svu decu, ali su motivisale partnere na realizaciji projekta „Obrazovanje za sve“ da stalno podsećaju na neophodnost investiranja u obrazovanje, a naročito u regrutovanje, primarno obrazovanje za taj posao i profesionalno usavršavanje tokom karijere. Jasno je da su za ovo neophodna nova sredstva i solidarnost bogatih zemalja prema onima siromašnim, jer je izdvajanje iz BDP za obrazovanje vrlo relativna stvar,

pa čak i onda kada je procentualno veće u siromašnim zemljama, nego u bogatim, ono je nedovoljno. Primer nalazimo i u našem okruženju – Crna Gora izdvaja oko 7% BDP za obrazovanje, što je, uz crnogorski BDP, nedovoljno i zasigurno nominalno mnogo, mnogo manje nego što je prosek u zemljama OECD-a, gde se kreće oko 6%.

A šta onda reći za Srbiju, u kojoj je ovo izdvajanje oko 3,5% BDP, što znači da se ono što se odvoji od nacionalnog proizvoda za obrazovanje iskoristi gotovo stoprocentno za plate, a gotovo ništa ne ostaje za nove planove i programe, nove ideje, održavanje objekata, opremanje učionica i kabineta, a pri tome je izgradnja nedostatnih objekata i njihovo opremanje misaona imenica.

Ako se svemu ovome doda i nauka koja uz prosvetu stoji „kao prst i nokat“ i za koju se izdvaja svega oko 0,3% BDP (u svetu bar 1%),

jasno je da Srbija štedi tamo gde se štedeti nema, jer to nam poručuju ove godine i Internacionala obrazovanja i UNESCO, motom: „Investiraj u budućnost, investiraj u nastavnike“. Za razliku od sveta koji je prepoznao da oni koji ne ulaže u obrazovanje, nastavu i nastavnike nemaju budućnost, naši ministri i konačno cela Vlada i dalje „cede suvu drenovinu“ i smanjuju budžet koji je i inače nedovoljan za normalno funkcionisanje sistema. Plan je sa 11% BDP, koliko država sada troši na plate javnih poslenika doći do 8% BDP za istu ovu namenu, što drugim rečima znači da bi država trebala da za nekoliko godina na ovoj stavci uštedi cca jednu milijardu evra (oko 120 milijardi dinara). Ovo znači da bi prosvetari trebali biti srećni, jer će njihov budžet, prema najavama ministra školskog, biti u rebalansu koji nam uskoro sledi manji samo za 1,7 milijardi dinara, iako je nejasno gde će to ministar uštedeti, kad, kako smo rekli, ceo budžet odlazi na plate. Doduše, plate će svakako biti manje u novembru (plata za oktobar) po osnovu plana da se stari Zakon o budžetu pošalje u aut, a novim da se plate umanje u određenom procentu, o čemu se upravo govori ovih dana. Kad uz to dodamo da su plate jednoj velikoj kategoriji zaposlenih manje i zbog (pre)minulog rada, jasno je gde ministar, teoretičar, vidi uštede. Ali ne vidi ono važnije – održivost sistema koji je na ovaj način osuđen na urušavanje i sasvim izvesno, da postoji bilo kakva mogućnost zapošljavanja van javnog sektora, sigurno bi dovela do bega prosvetara iz škola u neku sigurniju luku.

Nažalost, činjenica da je posao u školi još uvek visoko kotiran u željama nezaposlenih da se bilo gde zaposle i pored činjenice da su plate već duže od godinu dana ispod republičkog proseka, govori da nešto debelo u Zemlji Srbiji ne valja. Za razliku od srećnijeg sveta, gde uhlebljenje u školama traže mahom nestručni ili kao prelazno rešenje, u Srbiji na jedno radno mesto javlja se i na stotine potencijalnih kandidata, što samo potvrđuje tezu o očajnoj situaciji u zemlji. Dok u razvijenom svetu radni staž u prosveti iznosi tek oko 5 godina, u

našoj zemlji mnogo je onih koji su započeli radni vek i okončali ga u kućama znanja. Da li se nešto menja još nismo sigurni, ali po prvi put se desilo da su na učiteljskim fakultetima čak i budžetska mesta nepopunjena.

Elem, ukoliko i donosioci odluka u Srbiji ne promene svoj stav prema nastavnicima i obrazovanju generalno, jasno je da će jednog dana ovi negativni trendovi stići na velika vrata i kod nas. Na kraju krajeva, iako je udomaćeno mišljenje da je sva nastava u osnovnom obrazovanju stručno zastupljena, sve analize pokazuju da to i nije tako i da je velik deo predmetne nastave nestručno pokriven, što se onda reflektuje posledično lošim kvalitetom znanja koji osnovci prenose u srednje škole i, naravno, dalje. Međutim, „da se Vlasi ne dosete“ ova činjenica se prikriva enormnim brojem odličnih i vukovaca sa trendom daljeg povećanja i odlikaša i vukovaca. To što na kraju dobijemo loš proizvod je poznata činjenica koju ne mogu popraviti ni sporadični uspesi naših najboljih mladih matematičara, fizičara, astronoma, pravnika, jer dobro je znano da „jedna lasta ne čini proleće“.

Stoga i naš Sindikat podržava nastavnike sveta i one koji pomažu obrazovnim sistemima širom sveta, zalažući se godinama za sistemsko rešenje, koje podrazumeva prvenstveno veće izdvajanje iz BDP za prosvetu (ništa više ni manje nego što to izdvajaju drugi) kao i procentualno veće izdvajanje iz budžetskog dela namenjenog za plate javnih poslenika za plate zaposlenih u prosveti. Nažalost, već podugo ministri prosvete ne bave se svojim poslom, već ovo prepuštaju ministru finansija na milost i nemilost, zato i smatramo da je moto ovogodišnjeg Svetskog dana učitelja pun pogodak i želimo probuditi javnost, a prvenstveno naše učenike, njihove roditelje, da nas podrže u naporima da se izborimo za bolji status prosvete, a time i bolji kvalitet nastave i uslova u kojima se ona odvija. I konkurs koji je Sindikat raspisao upravo je u tom cilju da kod naših učenika, a sutra možda i kolega, pobudi svest o neophodnosti ulaganja u obrazovanje i stručne nastavnike kako bi se trasirao put u bolju budućnost. I ovu priliku koristimo da pozovemo one neodlučne da se pridruže ovoj akciji, kao uostalom 30.000.000 nastavnika sveta i velik broj vladinih i nevladinih organizacija koje se bave ciljevima Obrazovanja za sve.

Pridružite se!

Novi Sad, 23.09.2014.god.

prof. Hadži Zdravko M. Kovač,
generalni sekretar NSPRV

